

Rhuddlan Llwybr Y Dref

Rhuddlan

Darganfod Rhuddlan

Mae'r lleoliad strategol wrth rhyd yr Afon Clwyd, dim ond tair milltir o'r môr, wedi bod yn fflachbwyt yn hanes Cymru ers 795AD. Er ei fod yn amser maith ers i'r Cymry gael eu trechu'n greulon gan y Sacsoniaid, mae'r galarnad "Morfa Rhuddlan" yn dal i gael ei chanu hyd heddiw.

Ni fydd ein llwybr cylchol trwy'r dref yn mynd â chi yn ôl cyn boded â hynnyn. Ond mae'n cynnwys mwy na 1,000 o flynyddoedd o hanes cythryblus Rhuddlan.

Gallwch sgrialu i fyny'r twmpath Normanaidd atgofus, rhyfeddu at un o gaeau maen mawr Cymru a gweld eglwys sy'n 700 oed. Gallwch grwydro cynllun strydoedd canoloesol sydd heb newid ers dyddiau Edward I.

Ac os ydych yn ymestyn eich taith gerdded ryw fymryn i warchodfa natur y dref, mae'n siawns bychan hefyd i chi weld dyfrgi.

Exploring Rhuddlan

This strategic spot beside a ford of the River Clwyd, just three miles from the sea, has been a flashpoint in Welsh history since 795AD. It may be a very long time since the Welsh were brutally defeated by the Saxons but the lament "Morfa Rhuddlan" is still sung to this day.

Our circular town trail won't take you back quite that far. But it does cover more than 1,000 years of Rhuddlan's turbulent history.

You can scramble up an evocative Norman mound, marvel at one of the great stone fortresses of Wales and see a 700-year-old church. You can wander a medieval street plan unchanged since the days of Edward I.

And if you extend your walk just a little, to the town's nature reserve, there's a very slim chance you could spot an otter.

Beth sy'n ei wneud yn arbennig?

Ar un adeg roedd yn symbol o ormes. Ond erbyn heddiw mae Rhuddlan yn falch iawn o'i gastell.

Yn drawiadol iawn ac yn sefyll uwchben y dref a'r afon, roedd yn rhan o gadwyn o gaeau a grëwyd gan Edward I ar hyd arfordir Gogledd Cymru - rhaglen adeiladu mwyaf uchelgeisiol Ewrop yn yr Oesoedd Canol.

Mae Rhuddlan yn ganolog i stori Cymru. Yma yn Rhuddlan ym 1284 fe osoddodd Edward y gyfraith ar gyfer y 250 mlynedd nesaf. Ac yma y cyflwynodd ei fab i benedigion Cymreig fel y Sais cyntaf i fod yn "Dywysog Cymru".

Ewch i www.gogledddyrraincymru.cymru

Ble awn ni nesaf?

Dylai'r siopau, caffis, tafarndai a'r adeiladau hanesyddol yn Rhuddlan eich cadw'n brysur am sbel. Os ydych chi'n penderfynu symud ymlaen, mae rhai o atyniadau enwocaf gogledd Cymru daflriad carreg o'r ardal.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Bodelwyddan Church
Astonishing "Marble Church" with its 62-metre tower is a masterpiece of the Victorian Gothic Revival.
www.themarblechurch.org.uk

Prestatyn Hillside
Start of Offa's Dyke Path and the Clwydian Range and Dee Valley AONB with spectacular views over four miles of sand.

St Asaph Cathedral
Not just Britain's smallest ancient cathedral but also the home of the very first Welsh language Bible.
www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

www.northwales.visitwales.wales

5 Journeys

5 Taith

A town for every day

Tref i bob diwrnod

www.northwales.visitwales.wales

5 Journeys

5 Taith

A town for every day

Tref i bob diwrnod

www.northwales.visitwales.wales

5 Journeys

5 Taith

A town for every day

Tref i bob diwrnod

Rhannu'n wch

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

www.northwales.visitwales.wales

5 Journeys

5 Taith

A town for every day

Tref i bob diwrnod

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 532581

Let's share

Where shall we go next?

The shops, cafés, pubs and historic buildings of Rhuddlan should keep you busy for a while. When you do decide to move on, you'll find some of the leading attractions of North Wales just a few miles away.

Eglwys Bodelwyddan
"Eglwys Ffaror" ryfedol gyda'i thŵr 62-metr is gampwaith o oes Adfywiad Gothig Fictoriaid.
www.themarblechurch.org.uk

Bryniau Prestatyn
Dechreuwr ar Lwybr Clawdd Offa ac AHNE Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gyda polgyfeydd ysblennydd dros bedair milltir o dywod.

Eglwys Gadeiriol Llanelwy
Mae'r eglwys hon nid yn unig yn eglwys gadeiriol hynafol leiaf Prydain, ond hefyd yn gartref i'r Beibl Cymraeg cyntaf erioed.

www.stasaphcathedral.wales 01745 53

